

**UCHWAŁA NR XXXI/194/17
RADY GMINY KOLNO**

z dnia 29 listopada 2017 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kolno na lata 2018 - 2027

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz.1875) w związku z art. 16b, art.17 ust.1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1769,zm. poz. 1985) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kolno na lata 2018 - 2027 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XX/137/08 Rady Gminy Kolno z dnia 14 listopada 2008r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 - 2017.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KOLNO NA LATA 2018 - 2027

Opracowanie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie,
przy współpracy Urzędu Gminy Kolno,
instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy.

KOLNO, listopad, 2017

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	6
1. DEMOGRAFIA	8
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	10
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ WNIOSKI I PROGNOZY	15
II CZĘŚĆ PROGRAMOWA	46
1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	47
2. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII- HARMONOGRAM	51
III ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	55
ZAKOŃCZENIE	57

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi obok rozwoju infrastruktury jedno z najważniejszych zadań każdej gminy. Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Dnia 14 listopada 2008 roku dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Kolno w drodze uchwały na lata 2007–2017 (uchwała nr XX/137/08). W czerwcu 2017 r. podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu strategicznego, oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy - Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kolno na lata 2018-2027. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne. Dane statystyczne oraz instytucjonalne zostały opracowane z uwzględnieniem okresu 2010-2016 (ostatnie na dzień 31.12.2016)

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano zapisy gminnych programów: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy na lata 2017-2020, raportów: Diagnoza potencjału, zasobów i potrzeb w zakresie kultury w gminie Kolno oraz Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej z lat 2012-2016. Strategia została przygotowana na lata 2018 - 2027.

Dokument składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno - stan aktualny sytuacji społecznej w gminie - rozdział I, misję i cele oraz harmonogram realizacji - rozdział II, zaś rozdział III – sposoby zarządzania i monitorowania.

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 o pomocy państwa w wychowaniu dzieci ,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w latach 2014-2020,
- Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
- Strategii Rozwoju Powiatu Kolneńskiego na lata 2015- 2020 r.

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kolno na lata 2018-2027 uwzględnia wymiar krajowej, regionalnej i lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Gmina Kolno położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie kolneńskim, w obszarze „Zielonych Płuc Polski”. Bezpośrednio sąsiaduje z gminami:

- Turośl od zachodu
- Grabowo i Stawiski od wschodu
- Zbójną i Małym Płockiem od południa
- Z województwem warmińsko – mazurskim od północy.

Rycina 1 Mapa gminy

Obszar gminy wynosi 28213 ha, co stanowi 30% powierzchni powiatu. Gmina ma charakter rolniczy, w której funkcję uzupełniającą pełni turystyka.

Według podziału fizyczno-geograficznego gmina Kolno położona jest na granicy dwóch prowincji: Równin Podlasko-Białoruskich i Nizin Środkowo-Polskich. Część wschodnia (zasadnicza)

wchodzi w skład Wysoczyzny Kolneńskiej, natomiast część zachodnia (niewielka), stanowi fragment Równiny Kurpiowskiej.

Dominują tu użytki rolne o średniej jakości gleb. Grunty orne oraz użytki zielone zajmują 73% powierzchni gminy. Lasy zajmują 21% powierzchni gminy, Największe kompleksy leśne znajdują się w zachodniej części gminy w sąsiedztwie doliny Pisy. Na pozostałym obszarze powierzchnie leśne występują w rozproszeniu, tworząc niewielkie kompleksy. Lasy zajmują 5 793 ha, co stanowi 20,5% ogólnej powierzchni gminy. Stanowią one-obok rzeki Pisy-główną atrakcję turystyczną gminy.

Tereny zurbanizowane zajmują 4% ogólnej powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają drogi (61%). Tereny zabudowane zajmują 406 ha (36% terenów zurbanizowanych). Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa. W uzupełnieniu występują pojedyncze obiekty usługowe, produkcyjne oraz zabudowa letniskowa. Zabudowa wsi ukształtowana została głównie w formie zabudowy ulicowej.

Mały procent stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna (grunty wsi Czerwone, Janowo, Borkowo, Gietki).

Taka zabudowa wpływała na utrudniony dostęp do instytucji kultury, edukacji oraz na rozwijanie aktywności społecznej. W ostatnim okresie strategicznym, tj. w latach 2008-2016 uruchomiono 6 miejsc spotkań w sołectwach w ramach powstałego Centrum Kultury (Czerwone, Zabiele, Lachowo, Borkowo, Brzozowo, Kozioł), wykorzystano do działań społeczno-kulturalnych remizy OSP w Janowie, Kumelsku, Stary Gromadzyn, Wykowie, Zaskrodiu co znacznie poprawiło dostęp do usług, rozwój grup nieformalnych i formalnych stowarzyszeń, kół gospodyń oraz wzrost zaspokajania potrzeb osób dorosłych oraz starszych. Koordynatorem działalności kulturowej w gminie jest Centrum Kultury Gminy Kolno w Czerwonym oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonym. Instytucje te proponuje szereg działań aktywizujących zarówno osoby starsze jak i młodzież.

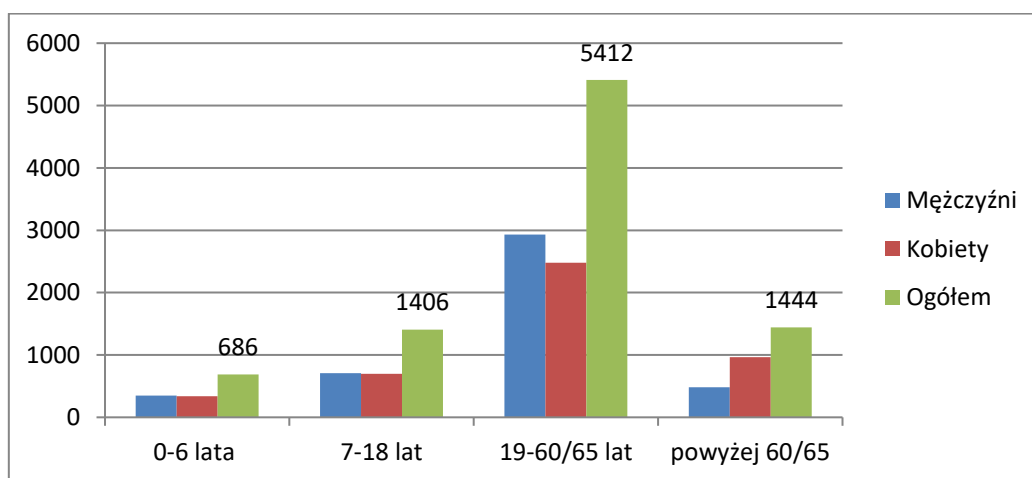
Siedzibą gminy jest miasto Kolno. Pełni ono funkcję ośrodka obsługi lokalnej w zakresie: ochrony zdrowia, kultury oraz obsługi administracyjnej. Na jego terenie funkcjonują obiekty usługowe realizujące działania w zakresie usług podstawowych tj.: kryta pływalnia, biblioteka, poczta, bank, kino, szpital, przychodnie lekarskie i specjalistyczne, apteki, szkoły – na wszystkich etapach kształcenia (zlokalizowane w Kolnie z filiami na terenie gminy).

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Kolna, w systemie osadniczym województwa, ośrodka o znaczeniu lokalnym. W Kolnie skoncentrowane są usługi z zakresu obsługi ludności oraz obsługi rolnictwa.

1. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy w Kolnie, na dzień 31.12.2015 r. zamieszkiwały w gminie 8 948 osoby, w tym 4 468 mężczyzn i 4 480 kobiet.

Wykres 1: Ludność Gminy Kolno wg płci i wieku w 2015 roku

Dane: Urzędu Gminy Kolno, Statystyka mieszkańców

Wśród mieszkańców 2092 to dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym, 5412 osób było w wieku produkcyjnym oraz 1444 osób w wieku poprodukcyjnym (481 mężczyzn powyżej 65 roku życia i 963 kobiet powyżej 60 roku życia). W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji, znacznego powiększania się grupy osób w wieku senioralnym, gmina Kolno miała w latach 2010-2015 dobre wskaźniki procentowe.

Tabela 1: Struktura mieszkańców Gminy Kolno w wybranych latach:

Dane z roku:	Wiek: 0-18 lat	Wiek: 19-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat	Razem
2010	2378	5223	1503	9104
2012	2268	5323	1484	9075
2015	2092	5412	1444	8 948

	Spadek	Wzrost	Spadek	Spadek
--	--------	--------	--------	--------

Dane: Urzędu Gminy Kolno, Statystyka mieszkańców

Sytuacja demograficzna w gminie w prezentowanym okresie ulegała niewielkim zmianom: nastąpił niewielki spadek liczby mieszkańców gminy, a także rozkład osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Odnotowano systematycznie **zmniejszającą się** liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-18 lat, co jest związane z malejącą dzietnością rodzin), niewielki spadek osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

Grupa seniorów z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie **prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia**. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Mimo znaczących – jak wykazują badania - zmian w trybie życia Polaków, nadal wysoki odsetek osób pali papierosy, znaczna liczba osób zmagających się z nadwagą, co ma również negatywny wpływ na poziom umieralności. Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce¹ największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach wieku. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie od poziomu do 77,1 w 2035, zaś kobiet o niewiele ponad 3 lata tj. do 82,9 w 2035r. Różnica między przeciętnym dalszym trwaniem życia kobiet i mężczyzn z obecnych 8,7 lat zmniejszy się do 5,8 lat. Zatem nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza.

„Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością, co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej.”²

Na podstawie danych statystyki ruchu naturalnego ludności, prowadzonego przez Urząd Gminy Kolno można zaobserwować na przestrzeni pięciu lat spadek o 10% zarówno liczby urodzeń, jak i o 25 % zawieranych małżeństw.

¹ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

² LPR Gminy Kolno na lata 2017-2023

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie Kolno w latach 2010-2015

Rok	2010 r.	2012 r.	2015 r.	Uwagi
Ilość zawartych rozwodów	14	16	Brak danych	Spadek
Ilość zawartych małżeństw	138	108	Brak danych	
Ilość zgonów	93	98	99	Wzrost
Ilość urodzeń	95	93	84	Spadek
Migracja	54	46	51	Wahania

Dane: Urzędu Gminy Kolno, Statystyka mieszkańców

Należy też zauważyć, iż saldo migracji mieszkańców gminy nieznacznie się waha w granicach 54-46, a w roku 2015 wynosiło -51 osób.

Analiza gminnych danych demograficznych i ruchu ludności powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach zarówno samorządu lokalnego, jak i zmianach legislacyjnych sprzyjających polityce prorodzinnej, aktywności senioralnej i osób dorosłych.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Powiat Kolneński, a tym samym gmina Kolno posiada korzystne położenie geograficzne, na szlaku komunikacyjnym Białystok-Łomża-Pisz, u wrót Mazur.

Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne: samochodowy – drogą krajową nr 63 Kisielnica – Pisz w kierunku Wielkich Jezior Mazurskich, samochodowy - drogą wojewódzką Stawiski – Turośl, wodny – rzeką Pisz – krajowy szlak łączący jeziora mazurskie z Narwią i Wisłą, pieszo – rowerowy po pięknych terenach gminy Kolno. Na terenie gminy Kolno działalność noclegowo - turystyczną prowadzi Hotel Kozioł w miejscowości Kozioł. W ramach bazy turystycznej gminy Kolno wymienić można także lokale gastronomiczne: Dwór Rogiński w Zabelu oraz Karczma w Zabelu, Dworek Wincenta w Wincencie. Walorem turystycznym gminy Kolno jest ścieżka rowerowo - edukacyjna, powstała w ramach projektu „Wyrusz z nami w Puszcę” realizowanego przez nieformalną grupę

młodzieży Młodzi i Przyjaciele Ziemi Koźleńskiej oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Kolnie z siedzibą w Czerwonym.

Jako teren rolniczy gmina Kolno posiada wiele cech - uwarunkowań, które tworzą szanse umiarkowanego rozwoju gospodarczego tego obszaru. Malownicze obszary leśne i nieskażone przemysłem środowisko stwarzają znakomite warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji.

Jednostki osadnicze gminy, to wsie typowo rolnicze.

Na terenie gminy Kolno dominują użytki rolne o średniej jakości gleb. Grunty orne oraz użytki zielone zajmują 73% powierzchni gminy. Lasy zajmują 21% powierzchni gminy, Największe kompleksy leśne znajdują się w zachodniej części gminy w sąsiedztwie doliny Pisy. Na pozostałym obszarze powierzchnie leśne występują w rozproszeniu, tworząc niewielkie kompleksy. Lasy zajmują 5 793 ha, co stanowi 20,5% ogólnej powierzchni gminy. 2 873 ha lasów należy do Nadleśnictwa Nowogród-Obręb Kolno. Pozostała część-2 920 ha stanowią lasy prywatne. Zadrzewienia występują na łącznej powierzchni 91 ha. Dominują lasy na siedliskach boru świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego, ze zdecydowaną przewagą sosny w różnych klasach wieku. Poza jednym, stosunkowo dużym kompleksem leśnym zlokalizowanym w północno-zachodniej części obszaru gminy: Uroczysko Koziół-Łacha, pozostałe powierzchnie leśne występują w dużym rozdrobnieniu.

Rolnicy specjalizują się w produkcji zbóż- żyta, owsa i mieszanek zbożowych jarych oraz ziemniaków. Na terenie gminy dominują niewielkie zakłady usługowo-handlowe. W gminie znajduje się najwięcej gospodarstw rolnych nastawionych na chów bydła i trzody chlewnej.

Rolniczy charakter gminy powoduje, że na obszarze gminy funkcjonuje niewiele podmiotów prowadzących działalność pozarolniczą. Formą prowadzonej działalności są najczęściej zwykłe małe rodzinne lub jednoosobowe firmy zajmujące się działalnością handlową, usługową, produkcyjną. Liczba podmiotów gospodarczych podejmujących działalność z roku na rok systematycznie rośnie.

Na terenie Gminy działalność gospodarczą (na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej wg Raportu Gminnego) prowadziło 247 podmiotów gospodarczych. W tym najwięcej podmiotów zajmujących się rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (usługi wspomagające produkcję roślinną-25 podmiotów, chów i hodowlę zwierząt rolniczych, wynajem i dzierżawa maszyn rolniczych- 29), pozostała działalność w gminie to: budownictwo, usługi remontowe, handel i naprawy, transport i gospodarka magazynowa.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolnie główny problem jaki występuje na lokalnym rynku pracy jest niedostateczna liczba miejsc pracy. Prowadzi to do obniżenia standardu życia ludności. Pozostawanie bez zatrudnienia przez dłuższy czas ogranicza szanse na podjęcie pracy, a tym samym przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Kolno w latach 2010 – 2016 była zmienna. Analiza danych o bezrobociu pokazuje korzystne wyniki. Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych wskazują, że od 2013 roku liczba ta spada i wynosiła:

2013-712 osób,

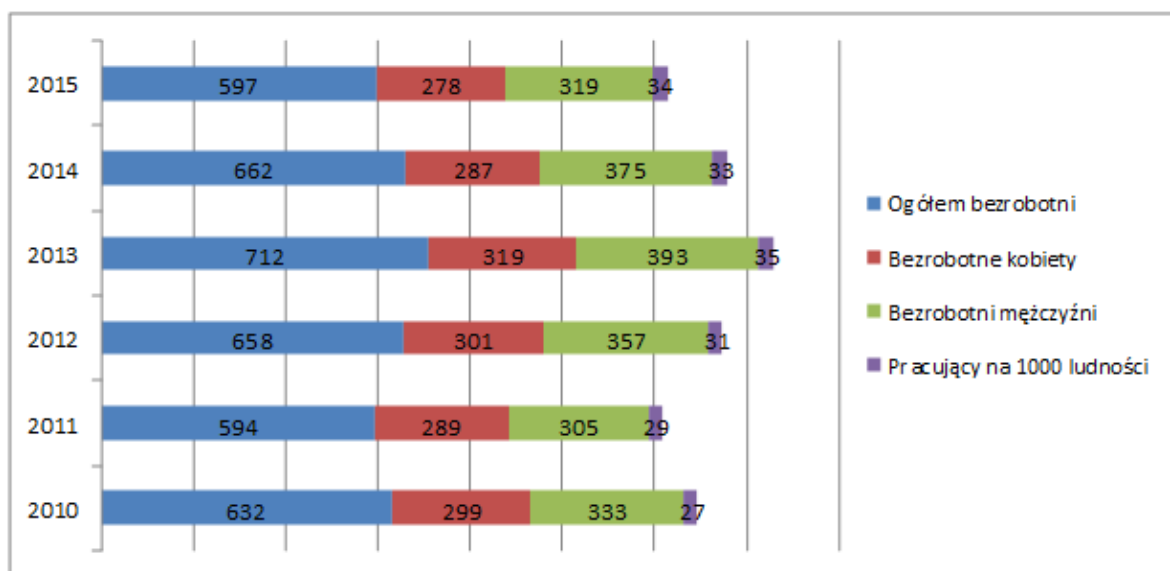
2014- 662 osoby,

2015- 597 osób,

2016 -584 osoby.

Jest to liczba wskazująca osoby bezrobotne- zarejestrowane. Nie wszystkie osoby, które nie mają formalnego zatrudnienia rejestrują się w Urzędzie Pracy. Osoby bezrobotne i niezarejestrowane mogą zasilać nieformalny rynek pracy (praca w szarej strefie, praca „na czarno”). Sprzyja temu charakter typowo rolniczy gminy. Naturalne jest zatem występowanie większego niż na terenach miejskich zjawiska ukrytego bezrobocia.

Wykres 2 Struktura bezrobotnych w gminie Kolno w lata 2010-2015

Dane: LPR Gmina Kolno na lata 2017-2023

Wśród mieszkańców gminy pozostających bez pracy mężczyźni stanowią w każdym roku ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych.

Jedną z najbardziej niekorzystnych cech bezrobocia jest długi czas pozostawania bez pracy. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że na koniec grudnia 2016 roku w PUP w Kolnie dla obszaru gminy Kolno **zarejestrowanych od długiego czasu było 91% osób**. Długotrwałość pozostawania bez pracy to okres 12 miesięcy bez podjęcia zatrudnienia.

Liczba osób uprawnionych do zasiłku w 2016 roku stanowiła jedynie 54 osoby, czyli ok. 9% osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Taka sytuacja niesie ze sobą zagrożenie dla życia społecznego dla osób, które doświadczają ubóstwa. Brak środków do życia wynikające z długotrwałego bezrobocia przyczynia się do pojawienia bezradności wyuczonej, kiedy to osoby bezrobotne zaczynają zarówno pod względem ich emocji (przestają wierzyć w zmianę sytuacji), wiedzy (zaprzestają poszukiwania informacji dotyczących ofert pracy) i działań (nie uczestniczą w spotkaniach specjalnie dla nich zorganizowanych) nie widzieć sensu w staraniach się o pracę, we własnej aktywizacji na rynku pracy. Występuje też często niechęć do podejmowania szkoleń, udziału w kursach mających na celu przekwalifikowanie zawodowe.

Z danych wynika, że wśród osób rejestrujących się do PUP w Kolnie (Informacja o rynku pracy na dzień 31.12.2016) można wskazać dominującą grupę wiekową- osoby młode do 30 roku życia. W gminie Kolno w 2016 roku odnotowano aż 276 osób do 30 roku życia. Są to najwyższe wskaźniki w powiecie kolneńskim. Największy udział młodzieży, względem ogółu bezrobotnych, jest zauważalny na terenach wiejskich gminy Kolno. Wśród bezrobotnych liczną kategorią są także osoby po 50 roku życia, odnotowano 83 osoby bezrobotnych w tej kategorii wiekowej. Bezrobotni bez kwalifikacji stanowili 166 osób.

Analizując sytuację na rynku pracy, zwłaszcza osób bezrobotnych, należy zwrócić uwagę na miejsce gminy pod tym względem na tle innych gmin w powiecie. Niestety liczba osób bezrobotnych w gminach wiejskich powiatu kolneńskiego w ciągu lata 2010-2016 jest najwyższa właśnie w gminie KOLNO (poniżej tabela z roku 2016).

Tabela 3 Liczba osób bezrobotnych w gminie Kolno na tle innych gmin powiatu kolneńskiego

Wyszczególnienie	Ogółem bezrobotni /stan na dzień/		Spadek /-/ Wzrost +/	
XXXXXXXXXXXXXXX	30.11.2016	31.12.2016	w liczbie osób	w %
Miasto Kolno	766	789	+23	+3,0%
Gmina Kolno	569	584	+15	+2,6%
Gmina i miasto Stawiski	330	343	+13	+3,9%
Gmina Grabowo	191	194	+3	+1,6%
Gmina Mały Płock	351	360	+9	+2,6%
Gmina Turośl	401	419	+18	+4,5%
Powiat Kolno	2608	2689	+81	+3,1%

Dane: Informacja PUP w Kolnie

W latach 2010 - 2016 w powiecie Kolneńskim liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do ludności aktywnej zawodowo była wyższa w stosunku do województwa podlaskiego i kraju.

Położenie, potencjał gospodarstw rolnych, hodowli bydła i trzody oraz rozwijająca się działalność społeczno-gospodarcza na terenie gminy może stać się wskaźnikiem do minimalizacji stopy bezrobocia.

Podsumowanie i prognozy:

- W gminie Kolno dominuje rolnictwo- hodowla bydła z dobrymi rynkami zbytu i trzody chlewnej.
- Liczba gospodarstw rolnych i podmiotów gospodarczych utrzymuje się na podobnym poziomie, co wskazuje na dobre warunki lokalne i pozytywną politykę samorządu gminnego.
- Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych większość to małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne. W roku 2016 na terenie gminy 247 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą, wśród nich największą grupę stanowiły usługi wspomagające rolnictwo i leśnictwo, budowlane i transportowe.
- Na terenie Gminy Kolno występuje wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego, który można

określić powoli spadającym na przestrzeni ostatnich lat. Znaczna ilość osób bezrobotnych z terenu gminy wyjechała w celu polepszenia swej sytuacji materialnej poza granice kraju, zbyt mało jest zakładów mogących dać zatrudnienie w powiecie.

- Należy poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka; bez kwalifikacji, osób młodych do 30 roku życia oraz powyżej 50 lat.
- Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni dłużej powyżej 12 miesięcy - ich liczba sukcesywnie wzrasta i stanowiła 91% wśród ogółu bezrobotnych w gminie w 2016 r.
- Szansą dla gminy i powiatu może być rozwój ekonomii społecznej, działania LGD, turystyki i agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego.
- Powiat oferuje przyjezdnym wiele pensjonatów agroturystycznych o najróżniejszych standardach, które powinny zadowolić nawet najbardziej wymagającego turystę przyjeżdżającego na wczasy³.

3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ WNIOSKI I PROGNOZY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono jednocześnie informację o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

³ Podlaskie Obserwatorium Rynku Pracy i prognoz Gospodarczych, WUP Białystok, 2014

– EDUKACJA I KULTURA

W gminie Kolno w roku szkolnym 2016/2017 edukacja odbywała się w siedmiu placówkach szkolnych: SP w Borkowie, SP w Czerwonym, SP w Janowie, SP i PG w Lachowie, SP w Wykowie, Zespole Szkół w Zabelu, SP w Zaskrodiu.

Poszczególne poziomy edukacji w roku szkolnym 2016/2017 były realizowane:

wychowanie przedszkolne w siedmiu miejscach: w Borkowie, w Czerwonym, Janowie, w Lachowie, Zespół Wychowania Przedszkolnego w Zabelu, Wykowie, Zaskrodiu.

poziom szkoły podstawowej w 6 SP : Borkowo, Czerwone, Janowo, Lachowo, Wykowo, Zaskrodiu oraz w 1 Zespole Szkół Samorządowych w Zabelu.

2 gimnazja: Gimnazjum w Lachowie oraz Gimnazjum w Zespole Szkół Samorządowych w Zabelu.

W Gminie Kolno istnieje również Zespół Obsługi Placówek Oświatowych (ZOPO), którego głównym zadaniem jest realizacja zadań z zakresu oświaty. Głównym przedmiotem działalności są sprawy dotyczące oświaty na terenie Gminy. Ogółem do gminnych szkół w roku szkolnym 2016/2017 uczęszczało 973 dzieci.

Tabela 4. Liczba dzieci w szkołach gminnych

Rok szkolny	2010/2011		2013/2014		2016/2017	
Placówki	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych
Przedszkola, oddziały						
- Borkowo	14	3	20	3	17	4
-Czerwone	38		38		42	
- Janowo	15		18		18	
-Lachowo	40	23	38	24	40	26
-Wykowo	10		14		9	
-Zabiele	20	9	18	6	10	3

-Zaskrodzie	6	2	7	0	18	2
Razem	143	37	153	33	154	35
Szkoły Podstawowe						
-Borkowo	65	12	69	10	73	19
-Czerwone	113	100	95	100	94	84
- Janowo	56	42	49	40	72	40
-Lachowo	129	67	144	104	166	103
-Wykowo	76	-	74	5	57	5
-Zabiele	92	60	75	45	53	29
-Zaskrodzie	64	25	61	11	55	12
Razem	595	306	567	315	570	292
Gimnazjum						
- Lachowo	105	98	91	71	88	73
-w ZSS w Zabieliu	210	156	197	182	161	117
Razem	1 053	597	1 008	601	973	517

Dane : Dane własne szkół z terenu gminy

W kontekście liczby dzieci, korzystających z wychowania przedszkolnego w placówkach na terenie gminy, dostrzegalny jest powolny wzrost. W 2010 roku z wychowania przedszkolnego korzystało 143 dzieci, a w roku 2016 liczba ta wynosiła już 154 (wzrost o 8%). Zwiększenie liczby dzieci przebywających w przedszkolu dobrze rokuje na przyszłą edukację, wcześniejsze rozpoczęcie nauki ma wpływ na późniejsze wyniki egzaminacyjne, a także na lepszą socjalizację dzieci.

Tabela 4 wskazuje na systematyczny spadek ilości dzieci w szkołach podstawowych z 595 w roku 2010 do 570 w roku 2016 (spadek o 10%). Gimnazja również przeżywają znaczne zmniejszenie liczby uczniów ze 315 w roku 2010, do 190 w roku 2016 (spadek o 60%).

Szkoły funkcjonujące na terenie gminy są raczej niewielkie. Mała szkoła, jak wskazują w informacjach nauczyciele i pracownicy ma zalety. Pozwala na indywidualizację kształcenia, zapewnia więcej czasu na diagnozę każdego dziecka i wykorzystanie zajęć wychowawczych i rozwojowych.

Obok podstawowych zadań edukacyjnych szkoły wypełniają też funkcje opiekuńcze w świetlicach szkolnych, rozwoju kultury w bibliotekach szkolnych oraz zapewniają aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach szkolnych.

W roku szkolnym 2016/2017 na terenie szkół gminnych:

- w Szkole Podstawowej w Janowie - dzieci korzystały z zajęć opiekuńczych ,
- w Szkole Podstawowej w Zabelu funkcjonowała świetlica dla 36 osób,
- w Gimnazjum w Lachowie – świetlica dla 73 uczniów.

Inna infrastruktura dostępna dla dzieci i rodziców to :

- place zabaw i boisko plażowe, boisko do siatkówki,
- biblioteki szkolne,
- miejsca do wydawania posiłków.

W wielu placówkach dzieci, oprócz realizowanej podstawy programowej dzieci i młodzież uczestniczyli w zajęciach dodatkowych w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych, wyrównawczych, sportowo-rekreacyjnych, czy wyjazdów na basen.

Ponadto placówki szkolne włączają się w programy:

- a) edukacji zdrowotnej (np. Nie pal przy mnie proszę, Trzymaj formę),
- b) profilaktyczne (Znajdź właściwe rozwiązanie), ekologiczne (Czyste powietrze wokół nas, Bezpieczna energia RWE, Zbieraj- nie wyrzucaj) ,
- c) z zakresu bezpieczeństwa (Ratujemy i uczymy ratować, bezpieczeństwo w ruchu drogowym).
- d) Prowadzone są zajęcia w czasie ferii zimowych oraz półkolonie dla dzieci podczas wakacji, co ułatwia rodzicom realizację prac polowych.

Oprócz kadry pedagogicznej przedmiotowej, tylko jedna szkoła zatrudnia pedagoga szkolnego (SP w Lachowie), ale trzy logopedę (SP w Borkowie, SP w Janowie, SP w Lachowie), 1 nauczyciela wspomagającego (SP w Janowie). W celu wsparcia specjalistycznego dla uczniów nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych i certyfikowanych szkoleń.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkół angażują się w wiele działań. W każdym oddziale funkcjonowała w analizowanym okresie Rada Rodziców.

We wszystkich szkołach po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy w nauce, to jest: zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne. Szkoły Podstawowe w Borkowie, Wykowie i w Zaskrodzie w 2016/2017 roku realizowały projekt współfinansowany z EFS: *Kierunek kompetencje- program rozwijania umiejętności kluczowych uczniów szkół podstawowych*.

Prowadzone są zajęcia dodatkowe, głównie przedmiotowe (np. z przedmiotów ścisłych, z języków obcych i z przedmiotów humanistycznych) oraz koła zainteresowań (np. koła sportowe, językowe, komputerowe itp.).

Każda ze szkół posiada dostęp do Internetu (choć niektóre pracownie wymagają remontu i doposażenia) oraz umożliwia korzystanie z posiadanego zaplecza. Dzięki współpracy z lokalną społecznością dzieci korzystają też z infrastruktury w sołectwach - boisk i urządzeń rekreacyjnych.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzona jest profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. w „Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy” oraz akcji „Szlachetna paczka”.

Wnioski i prognozy zmian obszaru edukacji:

- W latach 2010-2016 wystąpił spadek ilości uczniów w szkołach podstawowych o 10%, w gimnazjach o 60% oraz wzrost liczby dzieci w edukacji przedszkolnej o 8 %.
- Z analizy potrzeb i problemów obszaru edukacji w gminie Kolno wynika, iż konieczne jest pozyskanie kadry pedagogicznej z kwalifikacjami w zakresie terapii, logopedii, psychologii, pedagogiki (SP Zaskrozie, SP Wykowo,) w celu realizacji zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych dla uczniów z dysfunkcjami i trudnościami, a także prowadzenia pedagogizacji rodziców.
- Niezbędny jest też rozwój zajęć pozalekcyjnych w stosunku do potrzeb dzieci, gdyż gwarantuje to wyrównywanie ich szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu wolnego, alternatywny wobec cyfrowych wzorców. Należy zastanowić się na ich dostępnością, rozważając liczbę dzieci dojeżdżających (stanowią oni ponad 50% dzieci szkolnych), aby nie wykluczać ich transportowo.
- Konieczna jest pomoc w uruchomieniu infrastruktury sportowej, świetlic przy szkołach, które ich nie posiadają. Świetlice spełniają bowiem również funkcję rozwojową i budującą kapitał

społeczny w społeczności lokalnej.

- Należy wesprzeć szkoły i uzupełnić wyposażenie sal lekcyjnych w sprzęt multimedialny (tablice interaktywne, kącki multimedialne, sale językowe itp.)
- Z obserwacji pedagogicznej i osiągnięć edukacyjnych uczniów widoczny jest wzrost liczby uczniów z niepełnosprawnościami (dane z informacji od szkół z roku 2017), m.in. intelektualnymi oraz coraz większa liczba rodzin potrzebujących wsparcia psychologicznego oraz pedagogicznego dla dzieci. W związku z tym jest potrzeba wspierania edukacyjnego, informacyjnego i terapeutycznego dzieci i rodziców w ich środowisku rodzinnym.

KULTURA W GMINIE KOLNO

Informacje przytaczane w tym podrozdziale zostały opracowane na podstawie Raportu: *Diagnoza potencjału, zasobów i potrzeb w zakresie kultury w gminie Kolno.*

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność w gminie Kolno są placówki kulturalne, w szczególności biblioteki oraz świetlice znajdujące się w większych miejscowościach. Centrum Kultury Gminy Kolno prowadzi swoją działalność w formie świetlic w miejscowościach: Czerwone, Zabiele, Lachowo, Borkowo, Brzozowo, Kozioł. Główna siedziba Centrum mieści się w Czerwonym.

W ramach Centrum funkcjonuje Rada Programowa składająca się z mieszkańców gminy, która jest społecznym organem doradczym i opiniodawczym w programowaniu działalności merytorycznej Centrum Kultury. Wskazuje to na otwartość osób zarządzających na głos i potrzeby społeczności lokalnej.

Centrum Kultury prowadzi stałą działalność z zakresu edukacji kulturowej, poprzez stałe zajęcia teatralne, muzyczne i plastyczne w szkołach i świetlicach. Organizuje także ferie zimowe i półkolonie, z których w 2016 r. skorzystało 300 dzieci. Odbývają się wydarzenia o charakterze cyklicznym, wśród nich m.in. związane z kalendarzem rolniczym lub odwołującym się do zwyczajów i obyczajów świątecznych: Noc Świętojańska w Koźle, Dożynki, spotkania opłatkowe, koncert kolęd, Dzień Kobiet, Dzień Seniora. Drugą kategorię ważnych wydarzeń stanowią te o charakterze patriotycznym: coroczne uroczystości w miejscu pamięci w Janowie związane z rozwiązaniem 110 Pułku Ułanów, obchodzenie Święta Niepodległości, organizowany w Zabieli Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” (z Zabiela pochodzi jeden z tzw. żołnierzy wyklętych por. Hieronim

Rogiński „Róg”). Kolejne wydarzenia to Dni Rodziny, Dzień Dziecka w formie festynów i pikników, odbywające się w różnych miejscowościach, a także imprezy sportowe: rajdy rowerowe, zawody OSP, turniej piłki halowej, jesienne biegi. Prowadzone jest też kino plenerowe.

W gminie Kolno funkcjonuje biblioteka centralna w Czerwonym oraz punkty biblioteczne w Borkowie, Lachowie i Zabelu. Potencjał kulturowy społeczności można porównać wskaźnikami czytelnictwa, odnoszącymi się do funkcjonujących w każdej gminie w Polsce bibliotek. Co prawda, współczesne czytelnictwo przejawia się w bardzo zróżnicowanych, często zindywidualizowanych formach (np. dzięki rozpowszechnieniu Internetu, e-booków, audiobooków), niemniej informacje na temat działalności bibliotek mogą być odzwierciedleniem siły związku mieszkańców społeczności z lokalnymi instytucjami kultury.

Tabela 5. Działalność bibliotek w 2015 r.

Gmina wiejska	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z filiami)	Księgozbiór na 1000 ludności	Czytelnicy bibliotek na 1000 ludności	Wypożyczenia na 1 czytelnika w woluminach
Kolno	2188	3938	70	18,4
Siemiatycze	3079	4202	62	34,2
Zambrów	9010	908	17	17,5
Łomża	2167	10189	164	24,8

Źródło: BDL GUS, opracowanie własne

Tabela pokazuje, że Kolno, w porównywanej grupie gmin ma dość dobrze rozbudowaną infrastrukturę biblioteczną mierzoną liczbą ludności przypadającą na każdą placówkę. Przewaga ta nie jest jednocześnie tak widoczna w przypadku innych wskaźników. Wielkość księgozbioru i liczba czytelników w Kolnie porównywalna jest do Siemiatycz, ale zdecydowanie niższa niż w Łomży. Ponadto, liczba wypożyczeń, która pokazuje aktywność czytelników, jest niska i zbliża się do poziomu słabo wyposażonej i trudno dostępnej biblioteki w gminie Zambrów.

Porównanie podstawowych wskaźników funkcjonowania kultury pokazuje, że stan kultury w gminie Kolno jest przeciętny lub dobry, chociaż w szerszym kontekście gmin wiejskich województwa podlaskiego Kolno może wypadać nieco poniżej przeciętnej. Potencjalnie ciekawym punktem

odniesienia dla gminy Kolno może być pobliska gmina Łomża, która w wielu aspektach wykazuje się podobnymi lub wyższymi wskaźnikami. Podobieństwo położenia obu gmin w pobliżu ośrodków miejskich mogłoby – być może – stać się punktem wyjścia do wymiany doświadczeń, tworzenia działań partnerskich lub pozytywnie rozumianej konkurencji w rozwoju oferty kulturalnej.

Tabela 6. Zasoby infrastrukturalne w poszczególnych miejscowościach gminy Kolno.

Czerwone	Centrum Kultury Gminy Kolno – nowoczesny budynek świetlicy, duża sala, zaplecze kuchenne, na piętrze biblioteka, sale wykorzystywane przez seniorów; szkoła, przedszkole, plac zabaw, OSP, pomnik przy budynkiem świetlicy
Kozioł	kościół, bunkry, ścieżka rowerowa, wzgórze św. Brunona, harcówka, Przelewy – miejsce Nocy Świętojańskiej, świetlica CKGK, Hotel Kozioł (www.hotelkoziol.pl) z infrastrukturą hotelową, konferencyjną, sportową
Lachowo	kościół, przedszkole, plac zabaw, boisko sportowe, leśnictwo
Borkowo	kościół, szkoła, przedszkole, biblioteka, plac zabaw, bunkry (przez teren gminy przechodziła linia Mołotowa), remiza, agroturystyka
Zabiele	kościół, szkoła, przedszkole, plac zabaw, remiza, miejsce spotkań pod sklepem („nysa”), miejsce straceń Żydów w czasie II Wojny Światowej (Kolimagi), Karczma Rogiński, Dwór Rogiński, wóz strażacki
Janowo	remiza, szkoła, wiatrak holenderski, boisko, plac zabaw
Łosewo	cmentarz wojenny
Wincenta	cmentarz wojenny, komora celna (obecnie mieszkania), restauracja

Świetlice posiadają nagłośnienie, sprzęt multimedialny, sprzęt sportowy i wyposażenie biurowe. W Zabelu, Lachowie i Borkowie są też sceny. CKGK stara się doposażyć je w nowe urządzenia, korzystając z różnych środków zewnętrznych. W Czerwonym brakuje sceny, gdzie mogłyby odbywać się koncerty.

Gmina Kolno w obszarze kultury realizowała wiele projektów współfinansowanych z EFS, EFRR, Ministerstwa Kultury i innych źródeł zewnętrznych.

Tabela 7. Wydatki budżetowe gmin na cele związane z kulturą w 2015 r.

Gmina wiejska	Wydatki budżetu gminy na kulturę (w procentach)	Wydatki budżetu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego bez wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)
Kolno	2,2	69,0
Siemiatycze	1,3	53,3
Zambrów	2,1	29,9
Łomża	2,9	68,2

Źródło: BDL GUS, opracowanie własne

Porównanie pokazuje, że w gminie Kolno odsetek wydatków na kulturę z budżetu gminy był w 2015 r. przeciętny, zbliżony do wyniku Zambrowa. Był też nieznacznie niższy od mediany dla wszystkich gmin wiejskich województwa podlaskiego, wynoszącej w tym czasie 2,5%. Biorąc jednak pod uwagę różny poziom budżetów w poszczególnych gminach, warto zwrócić szczególną uwagę na wskaźniki relatywizowane, to znaczy odnoszące się do środków budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy. Gmina Kolno wydała w 2015 r. na kulturę 69 zł na każdego mieszkańca. Jest to wynik najwyższy wśród porównywanych gmin, zbliżony do kwoty osiągniętej przez gminę Łomża i ponad dwukrotnie wyższy niż w gminie Zambrów. Jest to jednocześnie o około 10 zł mniej niż wynosi mediana dla gmin wiejskich w województwie podlaskim. Fakt ten może wiązać się właśnie z funkcjonowaniem dużych ośrodków miejskich w bezpośrednim sąsiedztwie, stanowiących alternatywne centra kultury dla mieszkańców gmin wiejskich.

Wnioski i prognozy zmian obszaru kultury w gminie na najbliższe lata:

- Na podstawie danych, Centrum Kultury Gminy Kolno jawi się jako placówka oferująca szerokie perspektywy kulturalne dla mieszkańców. Mieszkańcy cenią sobie nieodpłatny dostęp do tych usług. Należy utrzymać więc tendencję wzrostową usług kultury oraz wziąć pod uwagę inicjatywy mieszkańców.

- Zasadne wydaje się włączanie jak najszerszych środowisk lokalnych do tworzenia krótko- i długoterminowych planów działania w kulturze. Podejmowanie prób zacieśniania współpracy pomiędzy instytucjami kultury i środowiskiem pozarządowym poprzez organizowanie wspólnych wydarzeń lub platform współpracy (np. rad programowych). Warto wzmacniać kompetencje liderów lokalnych i ich organizacji, w zakresie tworzenia projektów, pozyskiwania finansów na ich realizację.
- Istotne wydaje się, aby oferta skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży była jak najbardziej rozbudowana i nie musiała wiązać się z pokonywaniem dużych odległości (połączyć siły z edukacją i szkołami).
- Należy kontynuować uzupełnianie materialnych zasobów i infrastruktury CKGK w celu profesjonalnego działania i możliwości wzbogacania oferty kulturalnej
- Oczekiwania społeczności gminy odnoszą się do wielu rodzajów aktywności, począwszy od kwestii rekreacyjnych (siłownia pod chmurką, rajdy, wycieczki, zajęcia sportowe) oraz imprez masowych. Niemal w każdej grupie wiekowej obecne jest oczekiwanie dotyczące pokazów filmowych. Da się jednak także zauważyć potrzebę udziału w różnego rodzaju warsztatach, gdzie nie jest się tylko biernym widzem/odbiorcą, ale aktywnym współtwórcą – w czasie spotkań wymieniano m. in. warsztaty teatralne, tworzenia z gliny, fotograficzne itp.
- Współczesna biblioteka to miejsce, które musi sprostać oczekiwaniom coraz bardziej wymagających czytelników i oczekujących od bibliotek wyjścia spoza ram typowych usług bibliotecznych. Biblioteka jest miejscem odpoczynku, relaksu, poszukiwania, zabawy, jak również miejscem spotkań z innymi ludźmi. Dlatego też biblioteki poza codzienną pracą powinny również w miarę możliwości organizować różne formy spędzania wolnego czasu zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych. Pomysłem jest łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury.

– KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

W gminie funkcjonuje jeden ośrodek zdrowia NZOZ w Lachowie, który opiekuje się ok 2200 pacjentami, w tym 320 uczniami. Infrastruktura NZOZ to lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, 2 pielęgniarki POZ oraz położna środowiskowa.

Kadrę medyczną w gminie Kolno stanowią też inni specjaliści zatrudnieni w szpitalu powiatowym, ambulatorium i NZOZ-ach. Szpital z oddziałami diagnostyki, leczenia dorosłych i dzieci, Specjalistyczna Opieka Ambulatoryjna oraz Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Łomży.

NZOZ i gabinety ambulatoryjne prowadzą profilaktykę dzieci, młodzieży i osób dorosłych w podstawowej opiece zdrowotnej. Do najczęściej stosowanych form profilaktyki zdrowotnej należą:

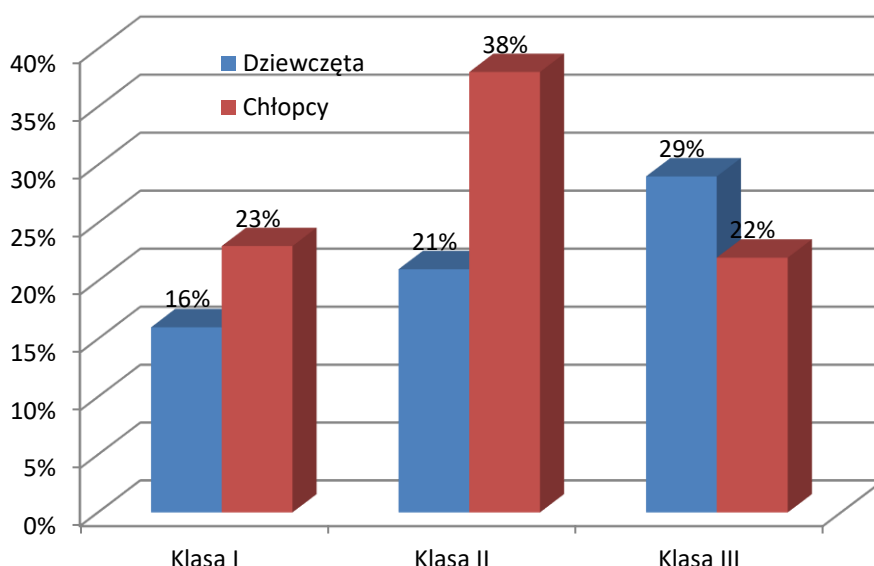
1. Indywidualne rozmowy z pacjentem przeprowadzane przez personel podczas wizyt w ośrodku zdrowia, dotyczące zachowań prozdrowotnych.
2. Informacje prozdrowotne w postaci ulotek, czasopism, gazetek ściennych na terenie ośrodka zdrowia.
3. Programy profilaktyczne finansowane przez NFZ Układ krążenia i choroby układu oddechowego .
4. Programy profilaktyczne nie finansowane przez NFZ -profilaktyka chorób zakaźnych i pasożytniczych.
5. Bilanse zdrowia dzieci i młodzieży.
6. Badania dyspenseryjne dzieci i dorosłych.
7. Program profilaktyki chorób układu krążenia realizowany przez lekarzy.
8. Program profilaktyki POCHP.
9. Program profilaktyki gruźlicy realizowany przez pielęgniarki środowiskowe.
10. Szczepienia profilaktyczne dzieci i dorosłych.
11. Organizowane okresowo we współpracy z podmiotami zewnętrznymi badania przesiewowe w kierunku osteoporozy, okulistyczne, urologiczne, diabetologiczne.

Choroba alkoholowa i inne uzależnienia powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Z danych ogólnopolskich wynika, że wraz z wiekiem rośnie częstotliwość sięgania po alkohol, jednak w 2016 roku zaciera się różnica między piciem uczniów klas II i III gimnazjum. Wzrost konsumpcji, dotyczył głównie dziewcząt i chłopców z kl. I, II i III, co jest negatywnym zjawiskiem, ma

to jednakże uzasadnienie w ogólnej tendencji zwiększenia konsumpcji alkoholu przez kobiety jak i tendencji wzrostowej wraz z wiekiem.

Wykres 3. Deklaracje młodzieży nt. obecności w ich otoczeniu, osób sięgających po narkotyki

Dane: Raport z Badań na temat :Intencji, zachowań, postaw i przekonań normatywnych młodzieży w kontakcie z alkoholem i narkotykami z roku 2016

Praca z młodzieżą winna uwzględniać następujące strategie profilaktyczne: przekonań normatywnych, osobistych postanowień, wartości, wiedzy o konsekwencjach, z rozszerzeniem o strategie odpierania presji, alternatyw, umiejętność szukania pomocy, radzenia sobie ze stresem. Oddziaływania prewencyjne mają wyposażać młodzież w umiejętność radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, zagrażających życiu, zdrowiu.

Wyniki ogólnoeuropejskiego badania (ESPAD 2016) prowadzonego na 15-latkach w szkołach, pokazują: do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 87,3% uczniów trzecich klas gimnazjum. Jako wskaźnik częstej konsumpcji traktowane jest picie alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie. Z danych ESPAD wynika, że 62,3% chłopców i 53,1% dziewcząt uczących się w klasach III gimnazjalistów piła w tym czasie alkohol. Choć raz w ciągu 30 dni przed badaniem upiło się 21,4% 15-latków. Natomiast w ciągu całego życia ani razu nie upiło się 51,4% 15-latków.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w skład której wchodzi 6 osób (stan na 31.12.2016 r.). Jednym z głównych zadań GKRPA jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkotykowych. Program ten finansowany jest z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Głównymi działaniami na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień były:

- rozmowy motywujące z osobami nadużywającymi alkoholu,
- wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych dla dzieci i rodziców,
- działania terapeutyczne wobec dzieci z rodzin alkoholowych podczas kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych,
- prowadzono edukację publiczną,
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kolnie, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, Sądem Rejonowym III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Kolnie parafiami, OSP i innymi organizacjami charytatywnymi i stowarzyszeniami⁴

Tabela 8. Dane dotyczące postępowań prowadzonych przez GKRPA

Rok	Liczba wniosków o leczenie	Liczba rozmów motywacyjnych
2010	23	38
2013	48	59
2015	36	152

Dane: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kolnie

Wnioski i prognozy zmian obszaru zdrowia:

- Dostępność do opieki medycznej podstawowej i specjalistycznej ze względu na położenie gminy jest wystarczająca.

- Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców gminy należą: uszkodzenie układu ruchu, głównie zespół bólowy kręgosłupa, choroby układu krążenia, choroby zakaźne i pasożytnicze.
- Przyczyny występowania powyższych chorób tkwią w słabo rozpowszechnionej informacji , edukacji o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, dieta, ruch, profilaktyka). W celu minimalizacji chorób należy przewidzieć w obszarze zdrowia szereg działań edukacyjnych, aktywności sportowej i ruchowej mieszkańców gminy.
- Najważniejsze problemy obszaru zdrowia na terenie gminy dotyczą w/w chorób oraz szeroko pojętego starzenia się społeczeństwa. Wzrastający odsetek populacji gminy przekraczającej wiek 60 lat determinuje wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego. Stąd też należy zaplanować oddziaływania skierowane do grupy osób starszych, w tym samotnych – opiekuńcze, pomocy w gospodarstwie domowym, specjalistyczne opiekuńcze oraz edukacyjno-rehabilitacyjne.
- W grupie młodzieży gimnazjalnej nastąpił znaczny wzrost ryzykownych zachowań. Należy dążyć do tworzenia rozwoju programu profilaktyki Gminy. Programy kierowane do uczniów powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszych oddziaływań środowiskowych. Szczególnie cenne są środowiskowe programy profilaktyki wskazującej i selektywnej, czynnie angażujące wiele grup danej społeczności.
- Konieczne jest prowadzenie działań związanych z terapią i rozwiązywaniem problemów uzależnień, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

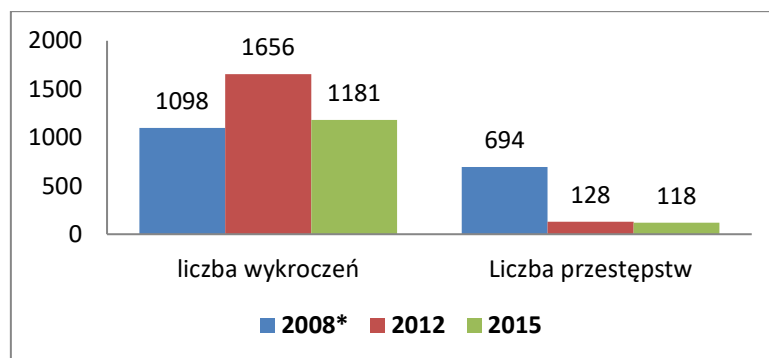
– **OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA**

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia wskazane dla bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy (z informacji KPP w Kolnie na podstawie Mapy Zagrożeń na 31.12.2016) to: spożywanie alkoholu w miejscach publicznych i niedozwolonych, przekroczenie prędkości przez kierujących pojazdami w miejscowościach gminnych Lachowo, Borkowo, Czerwone.

Gminę Kolno obsługiwało dwóch dzielnicowych. Poza tym policjanci Zespołu Patrolowo-Interwencyjnego byli wysyłani na zgłoszenia poza służbą dzielnicowych.

Według informacji Komendy Powiatowej Policji w Kolnie w roku 2015 na terenie Gminy odnotowano 1181 wykroczeń oraz 118 przestępstw.

Wykres 4. Liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy

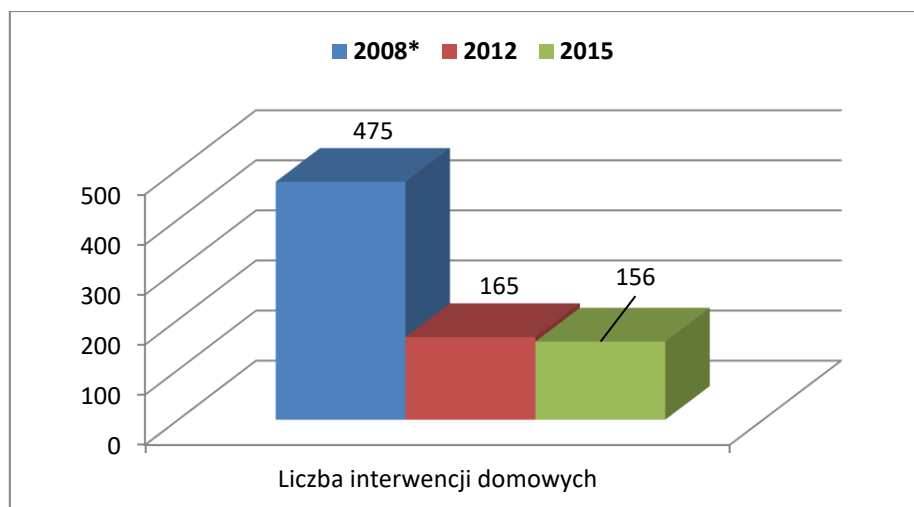

Dane: KPP w Kolnie 2017

* Policja w 20108 roku nie prowadziła oddzielnych statystyk dla gminy Kolno, dane dotyczą powiatu

Wykroczenia to przede wszystkim zatrzymanie drogowe oraz porządkowe. Przestępstwa to kradzieże i niszczenie mienia, rozboje i bójki. Czyny popełnione przez osoby nieletnie występują w bardzo niewielkim nasileniu.

Wykres 5. Liczba interwencji domowych*

Dane: KPP w Kolnie 2017

* Policja w 20108 roku nie prowadziła oddzielnych statystyk dla gminy Kolno, dane dotyczą powiatu

Działania kolneńskiej policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Komenda Powiatowa Policji w Kolnie prowadziła 2 programy prewencyjne, w których podejmowała działania zmierzające do wypracowania modeli rozwiązań i propagowania sposobów ograniczania i zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom kryminogennym. W ramach tych działań współpracowała ze szkołami.

Program „Stop patologiom”

Na program „Stop patologiom” składał się określony katalog działań profilaktycznych, podejmowanych w ustalonym czasie, w odniesieniu do konkretnych zjawisk patologicznych.

- informacyjne:
 - przygotowanie i kolportaż ulotek, broszur, plakatów, przygotowanie i udział w konferencjach, kampaniach, współpraca z mediami w zakresie problematyki patologii społecznych, publikacje w Internecie;
- edukacyjne, dot. problematyki:
 - uzależnień – **projekt „Szkoła dobrego wyboru”**
 - handlu ludźmi – **projekt „Nie ufaj bezgranicznie”**
 - edukacji prawnej – **projekt „Na Prawo?”**;
- interwencyjne:
 - działania wzmożone, związane z ujawnionymi zagrożeniami, np. akcje **„Nieletni”** dot. bezdomności i żebractwa - projekt **„Nie bądźmy obojętni”**;

Katalog działań był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i zmieniającej się sytuacji społecznej.

Adresatami programu w ujęciu całościowym były dzieci, młodzież i osoby dorosłe z terenu powiatu kolneńskiego. Adresatów poszczególnych działań w ramach programu określono indywidualnie.

Program: „Uwaga zagrożenie”

Na program „Uwaga zagrożenie” składał się określony katalog działań podejmowanych stosownie do stwierdzonych, konkretnych zagrożeń:

- informacyjne:
 - przygotowanie i kolportaż ulotek, broszur, plakatów, przygotowanie i udział w konferencjach, kampaniach, współpraca z mediami w zakresie problematyki zagrożeń, publikacje w Internecie, organizacja punktów informacyjnych;
- interwencyjne:
 - działania wzmożone, związane z ujawnionymi zagrożeniami, np. akcja **„Nieletni”, „Patrol szkolny”,**
 - procedura **„Żółta kartka”;**
- alternatywne:
 - konkurs dla szkół **Honorowy Certyfikat Bezpieczeństwa „Szkoła Bezpieczna i Przyjazna Uczniom”,**
 - projekt **„Bezpieczny wypoczynek – przepis na lato”.**

Katalog działań był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i analizy występujących zagrożeń.

Adresatami programu w ujęciu całościowym były dzieci, młodzież i osoby dorosłe z terenu powiatu kolneńskiego. Adresatów poszczególnych działań w ramach programu określono indywidualnie.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.⁵

Można zauważyć, że w gminie Kolno na przestrzeni lat nastąpił wzrost liczby zarówno faktów przemocy, jak i zastosowanych procedur. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Kolno.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy i ofiar w tym również dzieci,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Tabela nr 9. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej przez GOPS

Rodzaj pomocy	2011*	2013	2015
Liczba NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	12	30	26
Liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart”	12	26	25
Liczba osób objętych poradnictwem prawnym i psychologicznym	-	-	94 osób
Pomoc materialna	-	-	10 rodzin

Dane : GOPS w Kolnie , Zespół Interdyscyplinarny został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Kolno

52/11 z dnia 28.07.2011 roku

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy

i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Istniejąca na terenie gminy infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań wsparcia. Do głównych zasobów ludzkich należą specjaliści zatrudnieni w instytucjach oraz jednostkach zajmujących się problematyką przemocy. Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Kolno to przede wszystkim:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie, Zespół Interdyscyplinarny,
Komenda Powiatowa Policji w Kolnie,
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
Stowarzyszenie Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT w Suwałkach (punkt bezpłatnej pomocy prawnej, psychologicznej, rzeczowej)
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie (ośrodek wsparcia).

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Kolnie czuwa również straż pożarna, która przeciwdziała zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie dysponowała w 2015 r. 12 jednostkami OSP, w tym 3 KSRG, 11 strażnikami i 1 garażem. Obsługę mieszkańców zapewniało 399 strażaków, o 60 więcej niż w roku 2010.

W 2010 roku na terenie gminy Kolno odnotowano ogółem **450** zdarzeń.

W 2012 roku na terenie gminy odnotowano ogółem **194** zdarzenia.

W 2015 roku odnotowano **jedynie 84.**

Tabela 10. Ilość zdarzeń w latach 2010-2015 na terenie gminy

Rok/zdarzenia	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Ogółem
2010	31	419	0	450
2012	24	169	1	194
2015	37	45	2	84

Dane: KPPSP w Kolnie

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, w szczególności takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze o charakterze chemiczno – ekologicznym, technicznym i profilaktycznym. W roku 2015 KPSP w Kolnie prowadziła : Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej Młodzież zapobiega pożarom, program prewencyjny Czad i ogień- obudź czujność, montaż czujek dymu : Czujka w każdym domu.

Najczęściej jednak strażacy biorą udział w akcjach pożarowych i akcjach ratunkowych w trakcie wypadków komunikacyjnych.

Corocznie strażacy z terenu gminy Kolno mają możliwość sprawdzenia umiejętności i sprawności podczas rywalizacji w zawodach sportowo – pożarniczych organizowanych zarówno na szczeblu gminnym, jak i powiatowym. Ochotnicy zrzeszeni w jednostkach OSP zaliczają się do grona ludzi najbardziej zasłużonych, zarówno w dziedzinie ochrony mienia, jak i kultywowania miejscowej tradycji.

Wnioski i prognozy zmian obszaru bezpieczeństwa w gminie:

- W gminie Kolno na przestrzeni lat 2010-2016 występują korzystne trendy w materii dynamiki wykroczeń i przestępczości oraz spadek zdarzeń pożarniczych.
- Zmiana ta prawdopodobnie jest wynikiem wzrostu świadomości i edukacji.
- Niestety nadal poprawy wymaga stan bezpieczeństwa na drogach gminnych, a zachowania ryzykowane na drogach są wskazywane przez mieszkańców i KPP jako dominujące w latach 2010-2016.
- Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej - doskonalenie funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości operacyjnej. Utrzymanie na wysokim poziomie udziału OSP skutkuje efektywnością podejmowanych działań ratowniczo-gaśniczych.
- Konieczna jest kontynuacja doposażenia bazy logistycznej i zasobów sprzętowych, niezbędnych do realizacji zadań, w tym system selektywnego alarmowania, doposażenie

wszystkich strażaków OSP, prowadzenie szkoleń z zakresu pierwszej pomocy.

- Wskazane byłoby utrzymanie w kolejnych latach spadkowego trendu zdarzeń pożarniczych poprzez działania na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- Niepokojąco w latach 2010-2016 nastąpił wzrost liczby zdarzeń w obrębie przemocy. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego. Należy utrzymać i rozszerzyć formy wsparcia rodzinie (funkcjonujące od 2015 roku w gminie w ramach partnerstwa z ngo), w tym ośrodki/punkty specjalistyczne, a także dobre funkcjonowanie Zespołu interdyscyplinarnego.

Realizacja powyższych zamierzeń powinna przynieść wymierne skutki w postaci dalszego podniesienia stanu bezpieczeństwa stanu i porządku publicznego na gminy Kolno.

– WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

System pomocy społecznej, jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie. W roku 2015 w GOPS w Kolnie zatrudnionych było 14 osób, natomiast od 2016 roku w związku z realizacją Rodzina 500+ (Ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci) zatrudniono w GOPS w Kolnie 3 dodatkowe osoby.

W celu efektywności działań pomocowych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie współpracuje na co dzień z: Sądem Rejonowym w Łomży, Prokuraturą Rejonową w Kolnie, kuratorami zawodowymi i społecznymi, komornikami sądowymi z terenu całego kraju, ze Szpitalem Ogólnym w Kolnie, Domami Pomocy Społecznej województwa podlaskiego i województw ościennych, Powiatowym Urzędem Pracy w Kolnie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kolnie, parafiami Rzymsko-

Katolickimi, dzielnicowymi i Komendantem Policji w Kolnie, Szkołami podstawowymi oraz Zespołem Szkół z terenu gminy (ich pedagogami), lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, radnymi i sołtysami z terenu gminy, organizacjami pozarządowymi, Gminną Biblioteką Publiczną w Czerwonem, Centrum Kultury Gminy Kolno z siedzibą w Koźle, Ochotniczym Hufcem Pracy w Kolnie, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, CARITAS na terenie miasta i gminy Kolno, Zakłady Karne Czerwony Bór i Przytuły Stare, Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Kownatach, bursami i internatami.

Wszystkie wymienione osoby i instytucje działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Statutowym celem działania Ośrodka jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną z przyczyn powodujących trudną sytuację. Środki pochodzące na pomoc społeczną to głównie środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki gminne.

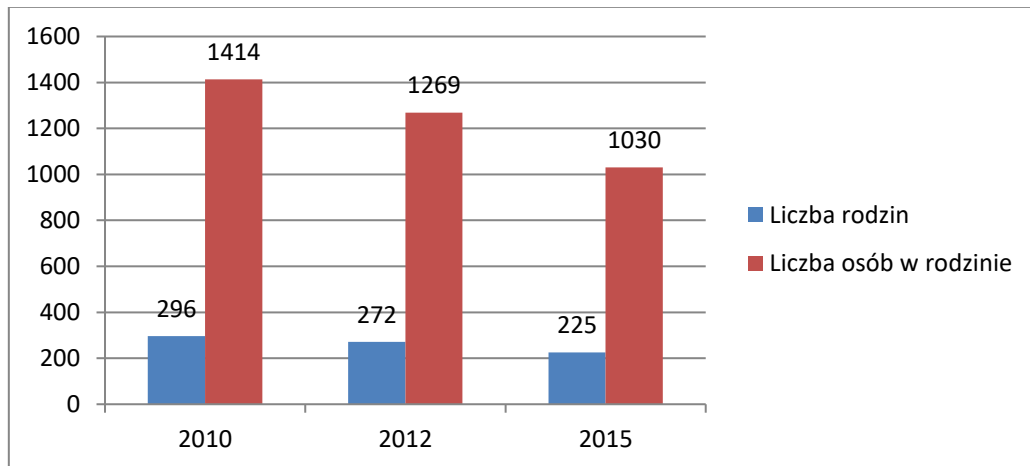
W 2015 r. wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolnie zamknęły się kwotą 5.402.396,07 zł w tym:

1. na zadania własne - 1.126.425,86 zł
2. na zadania zlecone - 3.278.205,21 zł
3. na zadania własne dotowane z budżetu państwa - 997.765,00 zł

w tym:

- a) dofinansowanie programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - 199.814,30 zł
- b) dofinansowanie do wypłaty zasiłków okresowych i stałych - 457.092,83 zł
- c) składka na ubezpieczenie zdrowotne za podopiecznych - 8.361,20 zł
- d) dofinansowanie zadań własnych OPS - 147.166,67 zł
- e) inne – 185.330,00 zł

Z pomocy społecznej najwięcej rodzin korzystało w 2010 roku – 296 rodzin (1.414 osób) natomiast w 2015 liczba ta spadła o 71 rodzin i wynosiła 225 rodzin.

Wykres 7 Rzeczywista liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło : Dane statystyczne GOPS w Kolnie

Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu które określa |w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Dane te obrazuje poniższa tabela:

Tabela 11 Powody przyznawania pomocy

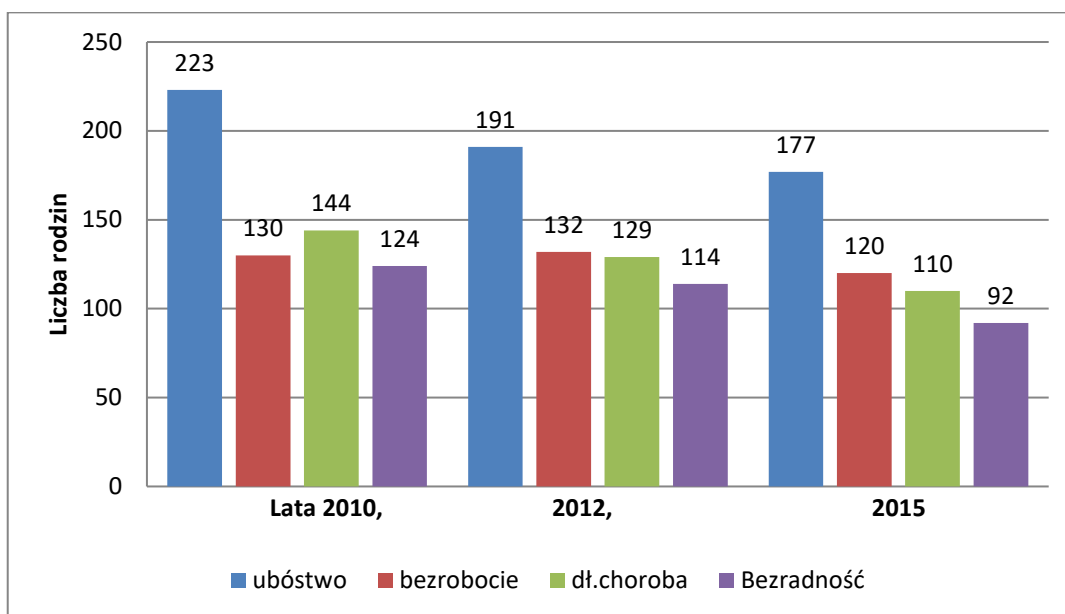
Przyczyny udzielania pomocy	ROK 2010		ROK 2012		Rok 2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	223	1096	191	910	177	817
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	0	15	109
W tym:	0	0	0	0	12	88
Wielodzietność						

Bezrobocie	130	601	132	579	120	494
Niepełnosprawność	107	415	84	325	68	246
Długotrwała lub ciężka choroba	144	725	129	671	110	563
Bezradność w sprawach opiek- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	124	823	114	726	92	596
W tym:						
Rodziny niepełne	27	124	20	75	13	56
Rodziny wielodzietne	102	736	97	668	84	568
Przemoc w rodzinie	2	12	3	18	6	33
Alkoholizm	42	179	36	144	34	134
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	5	2	3	2	7
Zdarzenie losowe	13	53	5	14	0	0

Źródło : Dane statystyczne GOPS w Kolnie

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc w gminie Kolno na przestrzeni lat było ubóstwo bezrobocie, długotrwała choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 8 Rodziny korzystające z pomocy w latach 2010, 2012, 2015

Źródło : Dane statystyczne GOPS w Kolnie

Wychodząc naprzeciw prognozowanym trudnościom od 2015 roku w GOPS w Kolnie został zatrudniony asystent rodziny, który współpracuje z 15 rodzinami mającymi trudności w prawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Prowadzone jest również w ramach partnerstwa z ngo poradnictwo specjalistyczne na terenie Ośrodka (prawne i psychologiczne) oraz organizowana pomoc w zakresie dożywiania dzieci i dorosłych.

Jednym z rodzajów pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych jest praca socjalna. Jest to podstawowa działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Odgrywa ważną rolę w aktywizacji świadczeniobiorców, udzielaniu pomocy i kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, niepełnosprawność) w związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie realizuje Program Rodzina 500+ (Ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci). W ramach tego Programu

do ośrodka w roku 2016 wpłynęło 812 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym drogą elektroniczną wpłynęło 30 wniosków, natomiast w ośrodku złożono 782 wnioski. Ogółem w roku 2016 zostało wypłaconych 12 817 świadczeń wychowawczych na 1 500 dzieci z 779 rodzin na łączną kwotę 6 385 600,90 zł. Wszystkie świadczenia wychowawcze zostały wypłacone w formie pieniężnej. Na wdrożenie ustawy oraz koszty obsługi tego zadania wydatkowano kwotę 130 800,00 zł. Obsługę tych świadczeń wykonuje 3 pracowników. Plan na realizację świadczeń wychowawczych na rok 2017 stanowi kwotę 8 107 000, 00 zł. W porównaniu do lat ubiegłych wydatki na świadczenia pomocy społecznej kształtują się na jednakowym poziomie. Wzrost wydatków w stosunku do lat ubiegłych nastąpił na pokrycie kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, pobyt w domach pomocy społecznej i zasiłki stałe.

Gmina wypłaca swoim podopiecznym świadczenia rodzinne, przyznawane na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn.) Rokrocznie wypłaca się około 30.000 świadczeń w tym: rodzinnych i przysługujących dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Z zakresu świadczeń rodzinnych wypłacono jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka to jest w:

- 2010 roku 80 osobom,
- 2012 roku 69 osobom,
- 2015 roku 56 osobom.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dnia 01.01.2012 r. nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez GOPS w Kolnie pozwala w większości przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych, jedynie w kilku dzieci zostają w skrajnie trudnych sytuacjach, kiedy ich życie jest zagrożone przekazane do interwencyjnego wsparcia w instytucjach rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 12. Dzieci w pieczy zastępczej w gminie Kolno

	2010 rok	2012 rok	2015 rok
Dzieci umieszczone w: placówkach opiekuńczo wychowawczych	1	2	1
Dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	7	8	17
Dzieci zgłoszone do adopcji	0	0	2
Prowadzone programy edukacyjne, prewencyjne	3	3	3

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie

Z danych wynika, iż w 2016 roku wzrosły wydatki na zasiłki stałe i pokrycie kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych. Zmniejszyła się natomiast liczba osób korzystających z zasiłków okresowych i liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkole (OZPS w gminie Kolno, rok 2016).

Zwiększająca się liczba osób starszych, a także utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby determinuje planowanie pomocy społecznej w gminie na przyszłe lata.

Gmina nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych oraz innych placówek wsparcia. Brak tego typu placówek na terenie gminy powoduje, iż mieszkańcy wymagający tego typu wsparcia instytucjonalnego umieszczani są w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej gmina ponosi praktycznie pełne koszty pobytu swoich mieszkańców, gdyż świadczenia osób umieszczanych są zazwyczaj niskie. Na terenie gminy Kolno nie działa również żaden dzienny dom pomocy, nie ma również żadnych noclegowni, schronisk i domów na osób bezdomnych. Zadania pomocy realizuje w oparciu o zasoby gmin ościennych, wykazując się przy tym oszczędnością i racjonalnością w stosunku do potrzeb. Wykorzystuje na rzecz rodzin 2 mieszkania komunalne, będących w dyspozycji gminy(OZPS w gminie Kolno, rok 2016).

Od roku 2011 funkcjonują na terenie gminy 2 Kluby Seniora - w Czerwonem i w Zabieli. Służą one aktywizacji osób w podeszłym wieku w sołectwach, rozwijaniu zainteresowań, pasji i więzi międzypokoleniowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie w ramach swojej działalności dokonuje diagnozy w zakresie zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Kolno. Planując działania na kolejny rok Ośrodek uwzględnia w planach finansowych potrzeby w zakresie niezbędnych środków na swoje funkcjonowanie i zabezpieczenie możliwości świadczenia pomocy osobom i rodzinom najbardziej tego potrzebującym. Środki na powyższe muszą być zabezpieczone w planie finansowym gminy.

Analiza danych z OZPS z lat 2010-2015 pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- zasiłki okresowe i celowe. Drugą w kolejności były na przestrzeni lat świadczenia niepieniężne – usługi opiekuńcze, dożywianie, a najmniej rodzin skorzystało jedynie z poradnictwa, wsparcia w kryzysie rodzinnym. Zmniejszyła się natomiast liczba osób korzystających z zasiłków okresowych i liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkole.

Zauważalne jest zmniejszenie się w 2016 roku liczby osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pobierane na dzieci niepełnosprawne. Widoczny jest natomiast wzrost pobieranych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka i specjalnych zasiłków opiekuńczych. (OZPS w gminie Kolno, rok 2016).

Wnioski i prognoza zmian obszaru pomocy społecznej:

- Pomoc społeczna w gminie Kolno była podczas ostatnich sześciu lat, 2010-2015 adresowana w pierwszej kolejności do osób i rodzin z powodu ubóstwa. Liczba ta nadal jest wysoka, chociaż systematycznie maleje. Największy wpływ na obniżenie się liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ma wprowadzenie od dnia 1 kwietnia 2016 roku Programu Rodzina 500+. Realizacja tego programu znacznie polepszyła sytuację materialną rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- Od 2016 roku zmniejszyła się liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkole, co jest wynikiem programu 500+.
- W analizowanym okresie, lat 2010-2015 nadal główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmoczoną pracę socjalną oraz wsparcie rodziny, dodatkowe specjalistyczne doradztwo - psychologów, asystentów rodzinnych.

- W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku, długotrwale chorych i niepełnosprawnych, polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Szacuje się, że liczba osób potrzebujących wsparcia będzie wzrastać.
- Niezbędne jest rozszerzenie działań służących utrzymaniu aktywności społecznej seniorów w tym rozwój Klubów Seniora.

- ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Działające na terenie gminy Kolno formalne stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne wspomagają rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Współpracują na stałe z samorządem gminy w celu: poprawy jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy oraz integracji podmiotów realizujących zadania publiczne.

Dane znajdujące się w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)⁶ wskazują, że w gminie Kolno było zarejestrowanych w 2016 roku :

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA :

<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRZOSZOWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ZASKRODZIU</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W JANOWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BORKOWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOLNIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W FILIPKACH MAŁYCH</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KUMELSKU</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WYKOWIE</i>

⁶ KRS

<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DANOWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GÓRSKICH</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOŹLE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W LACHOWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W CZERWONEM</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ZABIELU</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W STARYM GROMADZYNIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W OKUROWIE</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GLINKACH</i>
<i>OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ŁOSEWIE</i>

KOLNEŃSKI KLUB SPORTOWY "ORZEŁ" W KOLNIE

KOLNEŃSKIE STOWARZYSZENIE "RODZINA

TOWARZYSTWO "JAN Z KOLNA"

ORDYNAT RODU TRUSZKOWSKICH

STOWARZYSZENIE KAWALERYJSKIE IM. PODLASKIEJ BRYGADY KAWALERII W KOLNIE

STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU GMINY KOLNO "INTEGRACJA"

"TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ BORKOWA"

STOWARZYSZENIE KAFCUKI

KOLNO 4X4

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ I RODZIN DZIECI CIĘŻKO CHORYCH "KOLNEŃSKIE SERCA"

STOWARZYSZENIE WRAK RACE KOLNO

Spośród zarejestrowanych najbardziej aktywne w latach 2010-2016 były: jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie KaFcuki, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Kolno Integracja. Aktywne są też grupy nieformalne, takie jak: lokalne zespoły sportowe, koła gospodyń wiejskich (Janowo, Borkowo, Zabiele, Kumelsk, Zaskrodzie, Czerwone), młodzieżowe drużyny pożarnicze (Czerwone, Zabiele, Lachowo, Kumelsk) .

O rozwoju działalności społecznej w gminie świadczy również wzrastającą na przestrzeni lat 2010-2016 liczba funkcjonujących grup nieformalnych, formalnych, zespołów muzycznych: Dożynkersi, Czerwieniacy, Magnum Noli, ME&TBD, Zabelanki. Wśród nich są zarówno zespoły ludowe, jak też rockowe. Koncertują nie tylko na terenie gminy, ale również zapraszane są na wydarzenia w innych częściach regionu.

Obszar współpracy gminy Kolno z organizacjami obejmuje sferę zadań publicznych, o których mowa w art.4 ust. 1 ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie.

Zadania priorytetowe obejmujące współpracę samorządu gminnego z ngo, były wskazywane co roku w ramach Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

W latach 2010-2016 dominowały:

- a) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- h) działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku

Większość zadań zleczanych była w trybie konkursowym, ale poza trybem konkursowym każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców mogło zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy. Gmina jest otwarta na inicjatywy społeczne. Na przestrzeni lat podpisywano umowy i przekazywano środki na realizację między innymi: gminnego programu profilaktyki, bezpieczeństwa publicznego, dofinansowanie sportu czy ochronę zabytków. Liczba podpisywanych porozumień każdego roku jest inna i zależy od zgłoszonych potrzeb. Według sprawozdań z realizacji programu współpracy z ngo w gminie Kolno współpraca ta rozwija się z każdym rokiem.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować rozwój społeczny, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby, zgłoszone przez instytucje podczas

przekazywania danych do GOPS, poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano trzy najważniejsze **obszary problemowe**, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy Kolno na lata 2018-2027.

I OBSZAR

związany jest z grupami najsłabszymi w gminie (ubogimi, starszymi, długotrwale chorymi, czy niepełnosprawnymi)

II OBSZAR

powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz wyrównywania szans rodzin w edukacji, kulturze i zdrowiu

III OBSZAR

ma sprzyjać budowaniu systemu integracji i kapitału społecznego z gminie.

1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy do roku 2028. W trakcie prac nad strategią została zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości.

WIZJA Gminy Kolno:

GMINA KOLNO TO MIEJSCE, GDZIE OSOBY I RODZINY ŻYJĄ

GODNIE, ZDROWO, BEZPIECZNIE I AKTYWNIE

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych, występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Z zebranych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategii.

CEL I: WSPIERANIE OSÓB I RODZIN ORAZ ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM

**CEL II : ROZWÓJ KOMPLEMENTARNEGO SYSTEMU EDUKACJI, KULTURY, ZDROWIA
I BEZPIECZEŃSTWA**

CEL III: WZMOCNIENIE INTEGRACJI I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

CEL STRATEGICZNY I:

WSPIERANIE OSÓB I RODZIN ORAZ ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM

Proponowane kierunki niezbędnych działań:

1. Stałe badanie potrzeb mieszkańców w obszarze wsparcia społecznego, w tym potrzeb osób ubogich, niesamodzielnych, chorych i niepełnosprawnych.
2. Motywowania klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów.
3. Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich i grup wsparcia.
4. Likwidacja barier architektonicznych.

5. Wspieranie i organizowanie edukacji, poradnictwa małżeńskiego, specjalistycznego i rodzinnego.
6. Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi .
7. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.
8. Tworzenie partnerstw i współpraca z ngo, kościołem i instytucjami pracujących na rzecz ubóstwa i innych problemów społecznych
9. Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starym, chorym i niepełnoprawnym w ich środowisku zamieszkania:
 - rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - prowadzenie wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym,
 - rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych,
 - prowadzenie działań środowiskowych, w tym Klubów Seniora.
10. Upowszechnienie informacji o zdrowym stylu życia.
11. Rozwój programów profilaktyki alternatywnej, wskazującej skierowanej do młodych osób grup ryzyka.
12. Współpraca ze szkołami i ośrodkami terapeutycznymi w kierunku budowania kompleksowych programów zapobiegania agresji.
13. Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolno.

CEL STRATEGICZNY II :

ROZWÓJ KOMPLEMENTARNEGO SYSTEMU EDUKACJI, KULTURY, ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWA

Proponowane kierunki niezbędnych działań:

1. Rozwój form wychowania przedszkolnego.
2. Kontynuacja programów edukacyjnych, prewencyjnych, profilaktyki bezpieczeństwa skierowanych do dzieci i dorosłych.
3. Zwiększenie dostępu do usług specjalistów : logopedy, terapeuty, psychologa dziecięcego oraz innych dla uczniów z dysfunkcjami i trudnościami.
4. Wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym szczególnie uzdolnionych .
5. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży.

6. Modernizacja infrastruktury szkolnej i kulturowej. Uruchomienie/prowadzenie świetlic przy szkołach.
7. Uzupełnienie wyposażenia sal lekcyjnych w sprzęt multimedialny.
8. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach.
9. Kontynuacja doposażenia bazy logistycznej i zasobów sprzętowych niezbędnych do realizacji zadań, w tym system selektywnego alarmowania straży.
10. Zatrudnienie wymaganej liczby ratowników w ochronie p/poż. Usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości sił i środków.
11. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
12. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii.
13. Koordynowanie prac Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych.
14. Rozwój kadr pomocowych, szkolenia i warsztaty służące podnoszeniu kompetencji i jakości usług bezpieczeństwa, w tym działań LZI .

CEL STRATEGICZNY III :

WZMOCNIENIE INTEGRACJI I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Proponowane kierunki niezbędnych działań:

1. Inicjowanie i rozwój form integracji rodzin ze społecznością lokalną.
2. Wykorzystanie środków EFS , EFRR do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.
3. Kontynuacja i innowacja gminnego kalendarza imprez kulturalnych i sportowych.
4. Tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym.
5. Organizacja i prowadzenie świetlic wielofunkcyjnych, miejsc spotkań mieszkańców.

6. Systemowe wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie gminy.
7. Wizualizacja regionalna gminy, promocja tradycji i produktów lokalnych.
8. Rozwój turystyki, agroturystyki, rolnictwa ekologicznego, inicjatyw ekologicznych, miejsc rekreacji .
9. Edukacja regionalna, agroturystyczna w społeczności (w tym promocja dobrych praktyk, udział w warsztatach i wizytach studyjnych).
10. Tworzenie i wdrażanie inicjatyw aktywnej integracji i ekonomii społecznej .
11. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Pozyskanie wsparcia zewnętrznego na finansowanie podmiotów ekonomii społecznej. Wspieranie podjęcia pracy w spółdzielniach socjalnych oraz samozatrudnienia.
12. Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.
13. Prowadzenie działań na rzecz wolontariatu.
14. Realizacja projektów z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
15. Realizacja rocznych Programów Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na terenie gminy.

2. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII - HARMONOGRAM NA LATA 2018-2020

Nr	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
I CEL WSPIERANIE OSÓB, RODZIN oraz ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM				
1.	Stałe badanie potrzeb mieszkańców w obszarze wsparcia społecznego, w tym potrzeb osób ubogich, niesamodzielných, chorych i niepełnosprawnych.	Prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości OZPS, w tym: liczby rodzin objęta pomocą z różnorodnych powodów, liczba wspólnych działań z ngo i grupami nieformalnymi dot. badania potrzeb.	GOPS w Kolnie, Urząd Gminy, PUP w Kolnie, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne.	Budżet samorządu gminy, powiatu, ośrodka pomocy społecznej, MPiPS - zadania zlecone, ASOS, środki pomocowe, środki ngo.
2.	Motywowania klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów.	Liczba programów, projektów, zajęć edukacyjnych skierowanych do osób korzystających z pomocy społecznej. Liczba kontraktów socjalnych. Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej, asystentury i poradnictwa. Stała współpraca z PUP.		

9.	Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starym, chorym i niepełnoprawnym w ich środowisku zamieszkania:	<p>Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób chorych, starszych, niepełnosprawnych.</p> <p>Ilość usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Liczba wolontariuszy realizujących działania na rzecz pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym.</p> <p>Prowadzenie min 1 działania środowiskowego przez ops.</p> <p>Prowadzenie min 1 Klubu Seniora.</p>		
II CEL BUDOWANIE KOMPLEMENTARNEGO SYSTEMU EDUKACJI, KULTURY, ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWA				
Nr.	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
15.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	Zgodnie ze wskaźnikami programu	GOPS w Kolnie, Urząd Gminy, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne, policja, straż pożarna,	Budżet samorządu gminy, powiatu MPiPS - zadania zlecone, środki pomocowe, zewnętrzne, środki ngo.

16.	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii.	Zgodnie ze wskaźnikami programu	placówki medyczne, GKRPA, zespół interdyscyplinarny.	
17.	Rozwój kadr pomocowych, szkolenia i warsztaty służące podnoszeniu kompetencji i jakości usług bezpieczeństwa, w tym działań LZI .	Liczba wydarzeń szkoleniowych, w których wezmą udział kadry pomocowe, bezpieczeństwa z terenu gminy. Nowe usługi w każdym okresie realizacji strategii na rzecz mieszkańców. Wzrost liczby usług poradnictwa specjalistycznego.		
CEL III ROZWÓJ INTEGRACJI I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO				
Nr .	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
2.	Wykorzystanie środków EFS , EFRR do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.	Liczba przygotowanych/ złożonych projektów w obszarze turystyki i kultury. Liczba przygotowanych/ złożonych wspólnych projektów z ngo i grupami nieformalnymi w	Urząd Gminy, instytucje kultury i turystyki, gospodarstwa, szkoły, organizacje pozarządowe i	Budżet samorządu gminy, powiatu, województwa, środki pomocowe, zewnętrzne, środki ngo.

		obszarze turystyki i kultury. Liczba lokalnych usług turystycznych i kulturalnych- wzrost w każdym roku strategii.	kościelne, grupy nieformalne, LGD Kraina Mlekiem Płynąca	
5.	Organizacja i prowadzenie świetlic wielofunkcyjnych, miejsc spotkań mieszkańców.	Liczba miejsc spotkań mieszkańców i świetlic w gminie. Liczba osób korzystających z miejsc.		
12.	Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.	Liczba programów, projektów, zajęć edukacyjnych, szkoleniowych w obszarze przedsiębiorczości. Liczba projektów w tym obszarze. Wzrost wydarzeń związanych z aktywizacją mieszkańców i grup np. rolników na terenie gminy.		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

a) **Wójt Gminy** odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji strategii.

b) **Rada Gminy** pełniąca bieżący nadzór nad realizacją, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane kierunki działania; uchwała zmiany w strategii.

d) **Koordinator wdrażania Strategii - GOPS**

- gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
- prowadzi monitoring,
- przedkłada informacje z realizacji Strategii /harmonogramu co trzy lata podczas sesji Rady Gminy.

Zapewnienie spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

System aktualizacji:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata, po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej gminy, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych

zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- a) własnych zasobów samorządu
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne
- d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą rokroczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych zebrane w trakcie spotkań Zespołu, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z realizacji Strategii będzie przedstawiana raz na trzy lata podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Zasady budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach

społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

7. Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kolno ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.